

Kronika razstav v Slovenskem domu (šolsko leto 2011/12)

Razstava slikarskih del Vinka Hlebša (8. september—3. oktober 2011)

Ob začetku novega šolskega leta se je v zavodu predstavil Vinko Hlebš iz Tržiča, ki se je izobraževal na likovnih tečajih v Kranju pri akad. slikarju Milanu Batisti, pri akad. slikarju Stanetu Kregarju in v Ljubljani pri dr. Milanu Butini. Je član Dunajskega društva prijateljev umetnosti in Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. Svoja dela je predstavil na številnih skupinskih razstavah po Sloveniji in v tujini, tokratna pa je bila že 82.

Osrednji nosilec likovne pripovedi v slikarstvu Vinka Hlebša je svet narave, hkrati pa je avtor v polni meri odprt za dogajanja v slehernem občutljivem posamezniku in še zlasti za preseganje fizičnega, stvarnega sveta ter podajanje duhovnih vsebin in razmišljanj. Slikarjev čopič neumorno upodablja različne motive, ki so praviloma razpostavljeni pred skrivnostno temačno ozadje. Tudi ta na videz nevtralen, svetlobno zastrt prostor ima pomembno vlogo: poudari študiozno plastično in barvno obdelavo v nadnaravni velikosti skrbno naslikanega motiva ter podkrepi njegovo vsebinsko-izrazno napetost. V neskončnost in brezčasnost odprt temno moder ali temno zelen likovni prostor opozarja na težnjo po poudarjanju transcendentalne, duhovne komponente v slikarstvu Vinka Hlebša, ki se ji je slikar najbolj nazorno približal s povezavo sakralnih in rastlinskih motivov.

Z odlično interpretacijo Händlovih arij iz ciklusa Devetih nemških arij za sopran, violino in špinet pa so na odprtju razstave navdušili profesorji zavodske GŠ Barbara Tišler, Drago Arko in Vlasta Doležal Rus.

Razstava kiparskih del Vinka Ribnikarja *Dotik lesa* (4. oktober—6. november 2011)

V sodelovanju s Tržiškim muzejem smo v oktobru pripravili odmevno razstavo akad. kiparja Vinka Ribnikarja z zgovornim naslovom *Dotik lesa*. Avtorja in njegova dela je predstavil kustos Tržiškega muzeja g. Aljaž Pogačnik, ki je izpostavil, da Vinko Ribnikar ustvarja odmaknjen od vsakdanjega hrupa svoje umetnine, ki zahtevajo mnogo preciznega dela, obilo časa in še več poetičnega zanosa. Po študiju je ostal zavezan pridobljenemu znanju, predvsem v figuraliko usmerjenemu izobraževalnem programu ljubljanske Akademije za likovno umetnost. Šele v začetku 70. let 20. stoletja se pri njem začnejo razkrivati abstraktni in optični principi, ki se odražajo v geometrijskih likovnih podobah s postopkom terasastega izriva slojev oziroma mase, saj ga bolj kot optična varljivost zanimata material in forma, s katero je počasi izčistil slog, za katerega je bil leta 1976 nagrajen s Prešernovo nagrado gorenjskih občin. Formalno se je Ribnikar v zadnjem obdobju predal realizmu, z njim posreduje neizbrisne tehnične prijeme obdelave lesa, kar je nedvomno odmev na staro slovensko rezbarsko obrt, ki je dandanes skoraj že izumrla. Njegovi kipi nas vodijo po rodnem Tržiču, v njegovi okolici pa avtorjevo delo prepoznamo v raznih verskih znamenjih. Pri svojem delu se je izkazal tudi kot mojster portreta, saj je upodobil kar nekaj znamenitih mož (*Vojteh Kurnik, Anton Vovk ...*).

Odprtje razstave, ki so se je udeležili številni Tržičani, je z izjemno interpretacijo ljudskih pesmi obogatil kvartet solopevcev (Andrej E. Cotman, Blaž Strmole, Marko Novak in Žiga Lampret) iz razreda prof. Barbare Tišler – glasbeni program je bila njena zahval in poklon g. Ribnikarju, ki je bil tudi njen učitelj likovne vzgoje.

Slikarska razstava Borisa Selana *Glamur sožitja* (8.—30. november 2011)

V torek, 8. 11., ob 18. uri je bilo v Kregarjevem atriju odprtje razstave oljih slik Borisa Selana »Glamur sožitja«. Avtorja in njegovo delo je predstavila kustosinja Obalnih galerij iz Pirana ga. Nives Marvin, ki je pričujoči cikel konj umestila v Selanovo ustvarjanje zadnjih nekaj let; po podobah Sečoveljskih solin in vedut obalnih krajev so tokrat mesto na slikarskem platnu našle številne upodobitve konjev, med katerimi izstopajo plemenite podobe lipancev. S prepoznavno dinamično, modernistično preoblikovano figuraliko, ki jo gradijo sugestivne barvne ploskve, slikar oblikuje slikovite podobe konj – posameznih, v paru ali čredi, večkrat pa tudi v svojstvenem sožitju s človekom. Iz upodobitev veje avtorjevo spoštovanje in občudovanje konjev, njihove plemenite, skladne telesnosti, utelešenja moči in življenjske sile.

Odprtje so z glasbenimi točkami obogatile solopevka Sabina Gruden (iz razreda prof. Barbare Tišler, za klavirsko spremljavo je poskrbela prof. Nadja Vodišek), violinistka Marcela Petrevčič (iz razreda prof. Maje Remic) ter mladi glasbenici Neža (klavir) in Jera (flavta) Kržišnik. S pesmijo Edvarda Kocbeka Lipicanci pa sta se predstavili dijakinji ŠKG Eva Reberc in Alja Urigelj.

Razstava ikon in risb Vzhodnega izročila (1. december—3. januar 2012)

V sodelovanjem s KUD Logos smo v adventnem času pripravili zanimivo in duhovno bogato razstavo ikon in risb ikonografskih motivov Vzhodne Cerkve akad. slikarja in diakona srbske pravoslavne cerkve iz Beograda Srđana Radojkovića. Te podobe so nas popeljale skozi adventne tedne v praznovanje božičnih skrivnosti, saj prav ikona predstavlja spuščanje Boga k nam, je oblika, v kateri se zgodi srečanje Boga s človekom, milosti z naravo, večnosti s časom. Ikona je stvarnost, v kateri se v vzajemni komunikaciji prežemata božje in človeško; stvarnost, ki povzema delo odrešenja skozi zgodovino v njegovih najbolj pristnih potezah.

Pavle Rak, književnik in prevajalec, predvsem pa dober poznavalec duhovnosti in kulture Vzhodne Cerkve, nam je predstavil bogastvo in neizčrpno duhovno sporočilo ikone, ki je vizija materije, ki se daje na razpolago, da bi postala prostorje odrešenja, prostor spremenjenja, prostor, v katerem stvari zablestijo v svojem resničnem pomenu, in prostor upanja. Razstavo je odprl ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik.

Odprtje je bilo dopolnjeno še z glasbo in literarno besedo: za glasbeni del sta poskrbela kitarista Marko Kurnik in Miha Benčina, dijakinja Mojca Kuhar in študent Patrik Benedičič pa sta predstavila drobec religiozne poezije C. Berglesa in V. Truhlarja.

Člani KUD-a Logos, ki so dali pobudo za razstavo in so velikodušno pomagali pri njeni postavitvi, so ob tej priliki pripravili tudi katalog in 6. 12. v Kregarjevi galeriji še pogovorni večer o ikonah, ki so ga oblikovali Pavle Rak, Boris Šinigoj in Janko Jeromen.

Spominska razstava akad. slikarja in grafika Jožeta Trpina (5. januar—3. februar 2012)

V začetku novega koledarskega leta smo gostili obsežno razstavo akad. slikarja in grafika Jožeta Trpina (1910-1990); njegov sin Jožef Trpin je želel ob 100-letnici očetovega rojstva in 20-letnici njegove smrti pripraviti pregledno spominsko razstavo njegovih likovnih del in z manjšo zamudo se je to uresničilo. V obeh razstavnih atrijih Zavoda sv. Stanislava je bila na ogled retrospektivna razstava približno 50 likovnih del, večinoma v oljni tehniki, nekaj pa tudi akvarelov in grafik. Poleg tega je predstavljeno tudi nekaj njegovih študijskih risb, ekslibrisov in spominskih fotografij. Motivno je bil njegov opus vezan predvsem na portrete, krajino in tihožitja; pri portretih smo lahko videli, kako je znal v likovno govorico prenesti značaj in razpoloženje upodobljenca, pri krajinah pa so prevladovali gorski motivi, iz katerih veje slikarjevo občudovanje stvarstva, saj je bil velik ljubitelj planin, hribolazec in turni smučar. Iz zadnjega obdobja je bilo na ogled več upodobitev stiškega samostana, npr. pogledi v stiško cerkev, križni hodnik ali pa bolj meditativne upodobitve bratov pri molitvi.

Slikarska dela je predstavil umetnostni zgodovinar in likovni kritik Janez Mesesnel. Kulturni program je oblikoval igralec in pesnik Tone Kuntner, z ubranim petjem pa so odprtje obogatili še člani kvinteta Ingenium, ki so zapeli nekaj božičnih in narodnih pesmi.

Fotografska razstava Cirila Velkovrha »Cerkvena arhitektura v Brdih« (18. januar–6. februar 2012)

V začetku novega leta je v atriju pred cerkvijo pripravil **fotografsko razstavo Ciril Velkovrh**, ki je kot neutrudni pričevalec lepot naše dežele v svoj objektiv do sedaj ujel številne podobe gora, dolin, cerkva in kapelic, verskih znamenj, drugih primerov kulturne dediščine, rož ... Tokrat pa je zasnoval celostno fotografsko predstavitev vseh **50 cerkva v Brdih**. V zavodski cerkvi je ljubljanski stolni prošt *Jožef Lap* daroval sv. mašo, nato je sledilo odprtje razstave. Cerkveno arhitekturo v Brdih je predstavil *dr. Ferdinand Šerbelj*, z zanimivim glasbenim programom pa sta odprtje obogatila baritonist *Janez Majcenovič* in pianist *Ivan Vombergar*.

Kiparska razstava Milana Mandiča (6. februar—2. marec 2012)

Ob kulturnem prazniku smo odprli kiparsko razstavo »Estetika v abstrakciji« Milana Mandiča, ki je bila tudi prodajne narave, celoten izkupiček pa je avtor razstave namenil Onkološkemu inštitutu v Ljubljani. Milan Mandič se je predstavil s številnimi deli v lesu, za katere je Janez Šter zapisal: »Čeprav se kiparska dela razlikujejo, imamo vendarle občutek, da osnovno izhodišče Mandičevega ustvarjanja temelji na leseni gmoti; le redko ji odvzame toliko gradiva, da postane krhko telo – bolj je naklonjen polnim, napetim oblikam. S tem nagnjenjem je povezano tudi kiparjevo dožemanje likovne površine. Zglajene kipeče oblike rastejo navzven, želijo v prostor, kipijo vanj in ga osvajajo.« Kulturni program so oblikovali igralec Mladinskega gledališča Tržič David Ahačič in učenki klavirja Hana Bitenc ter Neža Kržišnik.

Razstava »Arbor vitae« Hrvoja Marka Peruzovića (6. marec—6. april 2012)

V postnem času se je Kregarjev atrij spremenil v pretresljivo podobo Kristusovega pasijona – hrvaški slikar **Hrvoje Marko Peruzović** nam je preko slikarskih podob Križanega, Pieta, drevesa življenja pripovedoval zgodbo, kako je les križa postal »*Arbor vitae*«. Likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn je slikarjevi prepoznavni individualni potezi zapisala: »Risba je Peruzovićev adut, je posebna sila, ki s svojo vitalnostjo, avtonomnostjo in avtentičnostjo ter v sinergiji z barvami zaokroži in dokončno artikulira kompleksnost izpovedi. Čeprav risba s svojo prefinjenostjo in metjejsko dovršenostjo učinkuje kot popolna likovna stvaritev, pa avtor z mehko, lazurnostjo in celo subtilno »pretočnostjo« ene barve v drugo (kar asociira celo na akvarelne efekte) dopolni svoj zapis, uresniči dokončno modulacijo figur in celoto napolni s patino posebnega razpoloženja.«

Z izbranimi svetopisemskimi odlomki in poezijo Srečka Kosovela, ki jo je z mladimi iz dijaškega doma pripravil domski kaplan Gregor Celestina, in pretanjenim izborom sakralnih pesmi, ki jih je zapela skupina deklet Dekliškega zbora sv. Stanislava pod vodstvom dirigentke Helene Fojkar Zupančič, je bilo odprtje razstave zaokroženo v globoko doživeto postno meditacijo.

Razstava »Prostor daru« Jošta Snoja (11. april—12. maj 2012)

Razstava duhovnika in akademskega slikarja Jošta Snoja z zgovornim naslovom »Prostor daru« je bila pravo velikonočno slavje, prežarjeno z lučjo; že v zavodski cerkvi, kjer je najprej daroval sv. mašo, se je iz molitev velike množice dvignila skupna zahvala za dar ustvarjanja, ki se je nato nadaljevala na odprtju razstave v Kregarjevem atriju. Umetnost in duhovništvo sta pri Joštu Snoju ena in ista poklicanost – njegova umetnost je predvsem služenje, saj ne išče poti, na katerih bi se pokazal kot umetnik, temveč ga v umetnosti vodi služeča, duhovniška drža v prostor skupnosti, da bi s svojimi spoznanji, s svojim navdihom in s svojo izkušnjo daroval svoj dar cerkvenemu občestvu. Umetnost pomeni zaviti svoje življenje v ljubeči dar, ker je s tem življenje iztrgano iz pozabe in zatona. In tako so nas v glasbenem pozdravu nagovorili tudi profesorji naše GŠ (sopranistka Marta Močnik Pirc, violinist Drago Arko in pianistka Vlasta Doležal Rus) s Händlovo arijo o veličastni hvalnici vsega stvarstva v povelečevanju velikih Božjih del. In taki hvalnici ter pričevanju o moči vstajenja so nam govorile razstavljene likovne podobe. Jošt Snój črpa iz bogate duhovne zakladnice Spomina, Izročila in Modrosti cerkvenih očetov, zato sta nam Nada Kastelec in Matjaž Venta prebrala hvalnico in homilijo iz liturgičnih besedil sirske Cerkve. Dr. Milica Kač je povedala, v kakšnih razsežnostih je doživela Snojevo slikarstvo in kako jo je nagovorilo s svojo likovno govorico, ob koncu pa je o svojem delu oz. poslanstvu spregovoril še sam slikar. Snojeva razstava je bila povabilo vsem nam, da bi ob opazovanju, motrenju likovnih podob tudi mi doživeli izraz tiste slikarjeve izkušnje, v kateri se razodeva zmaga Luči in Življenja.

Razstava »Kaj bomo rekli« Marine Bahovec (15. maj—12. junij 2012)

Zaključne pomladne tedne je v Kregarjevem atriju obarvala živahna slikarska razstava Marine Bahovec, slikarke in pisateljice, ki je po študiju angleščine in francoščine ter nato likovne pedagogike v Ljubljani končala študij slikarstva v Benetkah na Accademia di belle Arti. Že sam naslov razstave »Kaj bomo rekli« nam govori, da želi avtorica s svojim slikarstvom in pisanjem nekaj povedati – ali kot je dejala sama: »Z mogoče danes malo naivnim upanjem nekega umetnika pustiti svojo sled v družbi, v času in prostoru. Tudi nekaj prispevati k skupnosti. Študij, trud in zavzemanje, delo in potovanja, ljudje, ki jih srečaš, veselje in zabava, medijske podobe in aktualne novice, vse to in še in še je vsebina, ki prihaja predelana tako v moje slike kot v moje pisanje.«

Odprtje razstave je zanimivo obarvala izbrana poezija avtorice razstave, ki sta jo prebrala dijaka ŠKG Sara Stadler in Jaka Pšenica, maturant Marko Kurnik pa je na kitari zaigral nekaj temperamentnih španskih pesmi.

Likovna šola Škofijske klasične gimnazije (15. junij–30. avgust 2012)

Tik pred koncem pouka pa so dijaki ŠKG postavili v Kregarjev atrij na ogled študijske risbe, ki so jih ustvarili v Likovni šoli – v letošnjem šolskem letu jo je vodil akademski slikar doc. dr. Jurij Selan, sicer tudi nekdanji dijak ŠKG. O utripu in poteku dela je zapisal: »Z učenci smo spoznavali konstrukcijsko risanje in slikanje po modelu. Poudarek smo dajali na razvoj praktične sposobnosti usklajevanja razmerij (viziranje), risarsko gradnjo likovnega prostora (prostorski ključi), obvladovanje likovne kompozicije, pa tudi na razvoj individualne risarske senzibilnosti. Potek učenja je bil postopen. Začeli smo z risanjem tihožitja, pri katerem smo spoznali osnovne principe konstrukcijske risbe kot so viziranje, perspektiva in razmerja. Nadaljevali smo z risanjem oblečene figure z občasnim poudarkom na portretu. Poleg konstrukcijske pravilnosti smo želeli pri risanju modela razvijati tudi občutek za karakter tihožitja ali portretirane osebe in ekspresivni individualni izraz risbe. Za konec pa smo se lotili tudi slikanja, ki smo ga »potipali« zgolj za občutek. Seznanili smo se z logiko mešanja barv in

pridobili prve izkušnje z barvno materijo.« V likovni šoli so načrtno risali in slikali na večji format (90 cm × 120 cm), ki ga je težje obvladovati in ki terja od učenca zahtevno koordinacijo različnih sposobnosti. Risali so z ogljem, ki je v primerjavi s svinčnikom robusten risarski material, ki ga je težko nadzorovati, ko to uspemo, pa nam omogoča izjemno raznoliko risbo (debelo – tanko, mehko – grobo...).

O samem pomenu konstrukcijskega risanja, ki se načeloma smatra za sposobnost, ki se jo je v tehničnem smislu mogoče naučiti, pa je Jurij Selan dejal, da »to sicer drži, vendar pa je v likovno-ustvarjalnem smislu mnogo več. Je dejavnost, ki vzpodbuja individualno kreativnost bistveno bolj od risanja »na pamet«. Pri risanju po modelu se posameznikova ustvarjalnost napaja v neizmerni raznolikosti narave (tihožitja, modela, krajine ipd.), ki je človekov um sam po sebi ne premore. Risanje po modelu tako vselej pritegne na plano individualno senzibilnost posameznika (talent), ki je pri nekemu večja za nekaj in manjša za nekaj drugega. Vsak učenec jo ima, le z ustreznim pristopom jo je potrebno odkriti in jo nato razvijati. Tako je mogoče med risbami na razstavi opazovati ekspresivne razlike, ki ločujejo senzibilnosti posameznih učencev. Nekdo ima smisel za detajle in preko njih obvladuje celoto; drug ima izjemen občutek za realizem in iluzijo; tretji za poenostavljanje in reduciranje detajlov ipd. Pomembno je odkriti močno plat učenčeve risbe in jo znati vzpodbujati, s šibkimi platmi pa se s potrpežljivostjo soočiti, jih zmanjšati in končno — nadgraditi.«